Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 19 grudnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2000/31/WE – Usługi społeczeństwa informacyjnego – Dyrektywa 2006/123/WE – Usługi – Umożliwienie nawiązywania kontaktu między gospodarzami posiadającymi miejsca zakwaterowania na wynajem, będącymi bądź niebędącymi przedsiębiorcami, a osobami poszukującymi tego rodzaju zakwaterowania – Kwalifikacja – Przepisy krajowe poddające wykonywanie zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami pewnym ograniczeniom – Dyrektywa 2000/31/WE – Artykuł 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie – Obowiązek notyfikacji przepisów ograniczających swobodny przepływ usług społeczeństwa informacyjnego – Brak notyfikacji – Skuteczność – Postępowanie karne, w ramach którego toczy się postępowanie adhezyjne

W sprawie C-390/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez sędziego śledczego tribunal de grande instance de Paris (sądu pierwszej instancji w Paryżu, Francja) postanowieniem z dnia 7 czerwca 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 czerwca 2018 r., w postępowaniu karnym przeciwko

X,

przy udziale:

YA,

Airbnb Ireland UC,

Hôtelière Turenne SAS,

Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP),

Valhotel,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, A. Arabadjiev, E. Regan, P.G. Xuereb i L.S. Rossi, prezesi izb, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, D. Šváby (sprawozdawca) i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 stycznia 2019 r.,

* Język postępowania: francuski.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Airbnb Ireland UC – D. Van Liedekerke, O.W. Brouwer oraz A.A.J. Pliego Selie, advocaten,

– w imieniu Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP) – B. Quentin, G. Navarro oraz M. Robert, avocats,

– w imieniu rządu francuskiego – E. de Moustier i R. Coesme, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vláčil i T. Müller, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu hiszpańskiego – M.J. García-Valdecasas Dorrego, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu rządu luksemburskiego – początkowo D. Holderer, a następnie T. Uri, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – L. Malferrari, É. Gippini Fournier oraz S.L. Kalėda, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 kwietnia 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym) (Dz.U. 2000, L 178, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 25, s. 399).

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego przeciwko X w przedmiocie, w szczególności, zarządzania środkami pieniężnymi na cele działalności pośrednictwa i zarządzania nieruchomościami oraz funduszami handlowymi przez osobę nieposiadającą licencji zawodowej.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 98/34

3 Artykuł 1 akapit pierwszy pkt 2 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. 1998, L 204, s. 37 –

wyd. spec. w jęz. polskim: rozdz. 13, t. 20, s. 337), zmienionej dyrektywą 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. (Dz.U. 1998, L 217, s. 18 – wyd. spec. w jęz. polskim: rozdz. 13, t. 21, s. 8) (zwanej dalej „dyrektywą 98/34"), przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

2) »usługa«: każda usługa społeczeństwa informacyjnego, to znaczy każda usługa normalnie świadczona za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.

Do celów niniejszej definicji:

– »na odległość« oznacza usługę świadczoną bez równoczesnej obecności stron,

– »drogą elektroniczną« oznacza, iż usługa jest przesyłana pierwotnie i otrzymywana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (włącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych, i która jest całkowicie przesyłana [i jest całkowicie przesyłana], kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, odbiornika radiowego, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych,

– »na indywidualne żądanie odbiorcy usług« oznacza, że usługa świadczona jest poprzez przesyłanie danych na indywidualne żądanie.

[…]".

Dyrektywa (UE) 2015/1535

4 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1535 z dnia 9 września 2015 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. 2015, L 241, s. 1) uchyliła i zastąpiła z dniem 7 października 2015 r. dyrektywę 98/34.

5 Artykuł 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535 stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

b) »usługa« oznacza każdą usługę społeczeństwa informacyjnego, to znaczy każdą usługę normalnie świadczoną za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.

Do celów niniejszej definicji:

i) »na odległość« oznacza, że usługa świadczona jest bez równoczesnej obecności stron;

ii) »drogą elektroniczną« oznacza, iż usługa jest wysyłana i odbierana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (włącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych, i która jest całkowicie przesyłana [i jest całkowicie przesyłana], kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, fal radiowych, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych;

iii) »na indywidualne żądanie odbiorcy usług« oznacza, że usługa świadczona jest poprzez przesyłanie danych na indywidualne żądanie.

Przykładowy wykaz usług nieobjętych niniejszą definicją został określony w załączniku I”.

6 Artykuł 5 ust. 1 rzeczonej dyrektywy stanowi:

„Z zastrzeżeniem art. 7 państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji wszelkie projekty przepisów technicznych, z wyjątkiem tych, które w pełni stanowią transpozycję normy międzynarodowej lub europejskiej, w którym to przypadku wystarczająca jest informacja dotycząca odpowiedniej normy; przekazują Komisji także uzasadnienie konieczności przyjęcia takich przepisów technicznych, jeżeli uzasadnienie to nie zostało wyraźnie ujęte w projekcie.

[…]”.

7 Zgodnie z art. 10 akapit drugi dyrektywy 2015/1535 odesłania do dyrektywy 98/34 odczytuje się jako odesłania do dyrektywy 2015/1535.

Dyrektywa 2000/31

8 Motyw 8 dyrektywy 2000/31 stanowi:

„Celem niniejszej dyrektywy jest stworzenie ram prawnych dla zapewnienia swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego między państwami członkowskimi, a nie harmonizacja w dziedzinie prawa karnego jako takiego”.

9 W wersji obowiązującej przed wejściem w życie dyrektywy 2015/1535 art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 definiował „usługi społeczeństwa informacyjnego” jako usługi w rozumieniu art. 1 akapit pierwszy pkt 2 dyrektywy 98/34. Od momentu wejścia w życie dyrektywy 2015/1535 odesłanie to należy rozumieć jako odesłanie do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535.

10 Artykuł 2 lit. h) dyrektywy 2000/31 przewiduje:

„h) »dziedzina podlegająca koordynacji«: wymagania ustanowione w systemach prawnych państw członkowskich mające zastosowanie do podmiotów świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego lub do usług społeczeństwa informacyjnego, niezależnie od tego, czy mają charakter ogólny, czy zostały przewidziane szczególnie dla nich;

i) koordynowana dziedzina dotyczy wymagań, które muszą być spełnione przez usługodawcę w związku z:

– podjęciem działalności usługowej społeczeństwa informacyjnego, takich jak wymagania dotyczące kwalifikacji, zezwoleń lub zgłaszania,

– prowadzeni[em] działalności polegającej na świadczeniu usług społeczeństwa informacyjnego, takich jak wymagania dotyczące zachowania usługodawcy, wymagania dotyczące jakości lub zawartoś[ci] [treści] usługi, łącznie z mającymi zastosowanie do reklamy i umów, lub wymagania dotyczące odpowiedzialności usługodawcy;

ii) koordynowana dziedzina nie obejmuje takich wymagań jak:

– wymagania mające zastosowanie do towarów jako takich,

– wymagania mające zastosowanie do dostawy towarów,

– wymagania mające zastosowanie do usług, które nie są świadczone drogą elektroniczną”.

11 Artykuł 3 ust. 2 i 4–6 wspomnianej dyrektywy brzmi następująco:

„2. Państwa członkowskie nie mogą z powodów wchodzących w zakres koordynowanej dziedziny ograniczać swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego pochodzących z innego państwa członkowskiego.

[…]

4. Państwa członkowskie mogą podejmować środki mające na celu odstąpienie od ust. 2 w odniesieniu do określonej usługi społeczeństwa informacyjnego, jeżeli spełnione są następujące warunki:

a) środki [te] są:
   i) konieczne z jednego z następujących powodów:

      – porządek publiczny, w szczególności zapobieganie, dochodzenie, wykrywanie oraz ściganie przestępstw, wraz z ochroną małoletnich oraz walką z podżeganiem do nienawiści z powodów rasowych, seksualnych, religijnych oraz narodowościowych, a także z naruszeniem godności człowieka dotyczącymi osób fizycznych,

      – ochrona zdrowia publicznego,

      – bezpieczeństwo publiczne, łącznie z zapewnianiem bezpieczeństwa narodowego oraz obrony narodowej,

      – ochrona konsumentów, łącznie z inwestorami;
   ii) podejmowane przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego, która narusza cele określone w [ppkt] (i) lub która faktycznie i poważnie grozi naruszeniem tych celów;
   iii) proporcjonalne do tych celów;

b) państwo członkowskie przed podjęciem takich środków oraz bez uszczerbku dla postępowania sądowego, łącznie ze wstępną procedurą sądową oraz czynnościami przeprowadzonymi w postępowaniu przygotowawczym:

   – zwróciło się do państwa członkowskiego określonego w ust. 1, aby podjęło [ono] środki, a państwo to ich nie podjęło lub były one niewystarczające,

   – powiadomiło Komisję i państwo członkowskie określone w ust. 1 o zamiarze podjęcia takich środków.

5. Państwa członkowskie mogą w nagłym przypadku odstąpić od warunków ustanowionych w ust. 4 lit. b). W takim przypadku powiadamia się w możliwie najkrótszym terminie Komisję i państwo członkowskie określone w ust. 1 o podjętych środkach, wskazując powody, z których państwo członkowskie wnosi, że zachodzi taki nagły przypadek.

6. Bez uszczerbku dla możliwości państwa członkowskiego podejmowania takich środków [podejmowania takich środków przez państwa członkowskie] Komisja bada w jak najkrótszym terminie zgodność środków, o których została powiadomiona, z prawem wspólnotowym; w przypadku gdy uzna, że środek taki jest niezgodny z prawem wspólnotowym, zwraca się do państwa członkowskiego o wstrzymanie się od podejmowania przewidywanych środków lub o natychmiastowe zakończenie ich stosowania”.

Dyrektywa 2006/123/WE

12 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz.U. 2006, L 376, s. 36) stanowi:

„W przypadku kolizji między przepisami niniejszej dyrektywy i innym wspólnotowym aktem prawnym regulującym specyficzne aspekty podejmowania i prowadzenia działalności usługowej w określonych dziedzinach lub w ramach określonych zawodów pierwszeństwo mają przepisy innych wspólnotowych aktów prawnych i to one stosowane są do tych określonych dziedzin lub zawodów […]".

Prawo francuskie

13 Artykuł 1 ustawy nr 70-9 z dnia 2 stycznia 1970 r. regulującej warunki wykonywania działalności w zakresie niektórych transakcji dotyczących nieruchomości i funduszy handlowych (JORF z dnia 4 stycznia 1970 r., s. 142), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych sporu stanowiącego przedmiot postępowania głównego (zwanej dalej „ustawą Hogueta"), stanowi:

„Przepisy niniejszej ustawy mają zastosowanie do osób fizycznych i prawnych, które w sposób stały zajmują się lub pomagają, nawet w ramach działalności dodatkowej, w czynnościach dotyczących cudzego mienia i odnoszących się do:

1) kupna, sprzedaży, poszukiwania, zamiany, najmu lub podnajmu (sezonowego lub nie) nieumeblowanych lub umeblowanych nieruchomości, zabudowanych lub niezabudowanych;

[…]".

14 Artykuł 3 tej ustawy stanowi, co następuje:

„Czynności wskazane w art. 1 mogą być wykonywane jedynie przez osoby fizyczne i prawne posiadające licencję zawodową wydaną na dany okres i zgodnie z zasadami ustalonymi przez dekret Conseil d'État [rady stanu], przez prezesa miejscowej izby handlowo-przemysłowej lub przez prezesa miejscowej izby handlowo-przemysłowej departamentu Ile-de-France, określającymi czynności, które mogą być przez te osoby wykonywane […].

Ta licencja zawodowa może zostać wydana jedynie osobom fizycznym, które spełniają następujące kryteria:

1° wykażą posiadanie odpowiednich kompetencji zawodowych;

2° wykażą, iż dysponują odpowiednimi gwarancjami finansowymi pozwalającymi na zwrot otrzymanych środków […];

3° posiadają ubezpieczenie od skutków finansowych swojej cywilnej odpowiedzialności zawodowej;

4° nie są dotknięte niemożnością lub zakazem wykonywania […];

[…]".

15 Artykuł 5 wspomnianej ustawy brzmi następująco:

„Osoby wskazanie w art. 1, które otrzymały znaczne sumy pieniędzy, są zobowiązane do przestrzegania warunków przewidzianych w dekrecie Conseil d'État [rady stanu], w szczególności formalności związanych z prowadzeniem rejestrów i wydawaniem dowodów zapłaty, jak również innych obowiązków wynikających z ich umocowania".

16 Artykuł 14 tej ustawy ma następujące brzmienie:

„Podlega karze sześciu miesięcy pozbawienia wolności oraz karze grzywny w wysokości 7500 EUR czyn:

a) zajmowania się czynnościami wskazanymi w art. 1 lub pomagania w nich, w sposób stały, nawet w ramach działalności dodatkowej, bez posiadania licencji zawodowej ustanowionej w art. 3 lub po jej zwrocie, lub w przypadku uchylenia się od jej zwrotu po otrzymaniu nakazu właściwego organu administracji

[…]".

17 Artykuł 16 ustawy Hogueta stanowi:

„Podlega karze dwóch lat pozbawienia wolności oraz karze grzywny w wysokości 30 000 EUR czyn:

1° otrzymywania lub przetrzymywania, z jakiegokolwiek tytułu i w jakikolwiek sposób, sum pieniężnych, mienia, majątku lub jakichkolwiek wartości w związku z czynnościami wskazanymi w art. 1:

a) przy jednoczesnym naruszeniu art. 3 lub

b) przy jednoczesnym naruszeniu przewidzianych w art. 5 warunków związanych ze sporządzaniem dokumentów i przekazywaniem dowodów zapłaty, jeśli te dokumenty i dowody zapłaty są wymagane przez prawo;

[…]".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

18 Airbnb Ireland UC, spółka prawa irlandzkiego z siedzibą w Dublinie (Irlandia), należy do grupy Airbnb, która składa się z kilku spółek będących bezpośrednio lub pośrednio własnością Airbnb Inc., przy czym ta ostatnia ma siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Airbnb Ireland oferuje platformę elektroniczną, która ma na celu umożliwienie, za wynagrodzeniem, nawiązania, między innymi we Francji, kontaktu między z jednej strony posiadającymi miejsca zakwaterowania na wynajem gospodarzami (będącymi bądź niebędącymi przedsiębiorcami), a z drugiej strony osobami poszukującymi tego rodzaju zakwaterowania. Airbnb Payments UK Ltd, spółka prawa Zjednoczonego Królestwa z siedzibą w Londynie (Wielka Brytania), świadczy – w ramach owego umożliwiania nawiązywania kontaktu – usługi płatnicze online i zarządza działalnością płatniczą grupy w Unii Europejskiej. Ponadto Airbnb France SARL, spółka prawa francuskiego i dostawca usług na rzecz Airbnb Ireland, jest odpowiedzialna za promowanie tej platformy wśród użytkowników na rynku francuskim, między innymi poprzez organizowanie kampanii reklamowych skierowanych do docelowych odbiorców.

19 Oprócz tej usługi umożliwiania nawiązywania kontaktu pomiędzy wynajmującymi i najemcami za pośrednictwem zarządzanej przez siebie platformy elektronicznej, która centralizuje oferty, Airbnb Ireland oferuje wynajmującym szereg innych usług, takich jak opcjonalna usługa polegająca na udostępnieniu formularza określającego treść oferty, opcjonalna usługa fotograficzna, opcjonalna usługa

w zakresie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej oraz gwarancja odszkodowania za szkody do wysokości 800 000 EUR. Ponadto udostępnia ona wynajmującym opcjonalne narzędzie umożliwiające oszacowanie ich ceny najmu w odniesieniu do uśrednionych cen rynkowych zaczerpniętych z owej platformy. Dodatkowo, jeśli wynajmujący zaakceptuje najemcę, najemca dokonuje zapłaty ceny najmu na rzecz Airbnb Payments UK, do której doliczane jest 6–12% tej kwoty z tytułu kosztów i usługi świadczonej przez Airbnb Ireland. Airbnb Payments UK zatrzymuje środki na poczet wynagrodzenia wynajmującego, a następnie, 24 godziny po przyjeździe najemcy na miejsce, przekazuje je wynajmującemu w drodze przelewu, co daje najemcy gwarancję istnienia miejsca zakwaterowania, a wynajmującemu – gwarancję zapłaty. Wreszcie, Airbnb Ireland ustanowiła system, w którym wynajmujący i najemca mogą wystawić sobie nawzajem ocenę, przyznając sobie od zera do pięciu gwiazdek, która to ocena jest dostępna na rzeczonej platformie elektronicznej.

20 W praktyce, jak wynika z wyjaśnień Airbnb Ireland, internauta szukający miejsca zakwaterowania łączy się z platformą elektroniczną o tej samej nazwie, wskazując, dokąd chce się udać, kiedy i w ile osób. Na tej podstawie Airbnb Ireland udostępnia mu listę dostępnych miejsc zakwaterowania odpowiadających tym kryteriom, umożliwiając mu dokonanie wyboru odpowiadającego mu miejsca zakwaterowania i zarezerwowanie go online.

21 W tym kontekście użytkownicy przedmiotowej platformy elektronicznej, zarówno wynajmujący, jak i najemcy, zawierają z Airbnb Ireland umowę na korzystanie z tej platformy oraz z Airbnb Payments UK – w odniesieniu do płatności realizowanych za pomocą tej platformy.

22 W dniu 24 stycznia 2017 r. Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (stowarzyszenie na rzecz zakwaterowania i turystyki zawodowej, AHTOP) złożyło skargę, wytaczając jednocześnie powództwo adhezyjne, w szczególności w związku z prowadzeniem przez Airbnb Ireland w okresie od 11 kwietnia 2012 r. do 24 stycznia 2017 r. działalności w zakresie pośrednictwa i zarządzania nieruchomościami oraz funduszami handlowymi bez licencji zawodowej wymaganej zgodnie z ustawą Hogueta.

23 Na poparcie swojej skargi stowarzyszenie to argumentuje, że Airbnb Ireland nie ogranicza się do umożliwienia nawiązania dwóm stronom kontaktu za pośrednictwem platformy o tej samej nazwie, lecz oferuje dodatkowe usługi, charakterystyczne dla wykonywania działalność pośrednika w obrocie nieruchomościami.

24 Po złożeniu tej skargi prokurator publiczny przy tribunal de grande instance de Paris (trybunale pierwszej instancji w Paryżu, Francja) wystąpił w dniu 16 marca 2017 r. z aktem oskarżenia, formułując między innymi zarzut zarządzania w okresie od 11 kwietnia 2012 r. do dnia 24 stycznia 2017 r. środkami pieniężnymi na cele działalności pośrednictwa i zarządzania nieruchomościami oraz środkami handlowymi przez osobę nieposiadającą licencji zawodowej z naruszeniem ustawy Hogueta.

25 Airbnb Ireland kwestionuje twierdzenie, w myśl którego ma prowadzić działalność w charakterze pośrednika w obrocie nieruchomościami, i podnosi brak możliwości stosowania ustawy Hogueta z powodu jej niezgodności z dyrektywą 2000/31.

26 W tym kontekście sędzia śledczy tribunal de grande instance de Paris (trybunału pierwszej instancji w Paryżu) zastanawia się, czy usługę świadczoną przez Airbnb Ireland należy uznać za „usługę społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu tej dyrektywy, a jeżeli tak, to czy dyrektywa ta stoi na przeszkodzie stosowaniu ustawy Hogueta wobec tej spółki w postępowaniu głównym, czy też przeciwnie, nie stoi ona na przeszkodzie pociągnięciu Airbnb Ireland do odpowiedzialności karnej na podstawie tej ustawy.

27 W tych okolicznościach sędzia śledczy tribunal de grande instance de Paris (sądu pierwszej instancji w Paryżu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy usługi świadczone we Francji przez […] Airbnb Ireland za pośrednictwem platformy elektronicznej prowadzonej z Irlandii korzystają ze swobody świadczenia usług, o której mowa w art. 3 [dyrektywy 2000/31]?

2) Czy wprowadzające ograniczenia normy prawne odnoszące się do wykonywania zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami we Francji wprowadzone przez [ustawę Hogueta] są skuteczne wobec […] Airbnb Ireland?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

28 Airbnb Ireland argumentuje, że sąd odsyłający błędnie uważa, że działalność Airbnb Ireland objęta jest zakresem stosowania ustawy Hogueta. Rząd francuski zajął na rozprawie analogiczne stanowisko.

29 Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi sąd krajowy zwrócił się na tle stanu faktycznego i prawnego, za których ustalenie jest odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (zob. wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, pkt 27).

30 W rozpatrywanej sprawie, jak przyznaje zasadniczo rząd francuski, jeżeli sąd odsyłający podnosi kwestię skuteczności przepisów ustawy Hogueta wobec Airbnb Ireland, to dlatego, że w sposób dorozumiany uważa, że usługa pośrednictwa świadczona przez tę spółkę należy do przedmiotowego zakresu stosowania tej ustawy.

31 Nie jest jednak oczywiste, jakoby dokonana przez sąd odsyłający wykładnia ustawy Hogueta miała być wyraźnie wykluczona w świetle brzmienia przepisów krajowych przywołanych w postanowieniu odsyłającym (zob. analogicznie wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, pkt 28).

32 Airbnb Ireland argumentuje ponadto, że postanowienie odsyłające zawiera bardzo krótki opis francuskiego ustawodawstwa krajowego i że powinno ono było uwzględnić inne przepisy tego ustawodawstwa. Ze swej strony Komisja uważa, że postanowienie odsyłające nie przedstawia stanu faktycznego w dostatecznie precyzyjny sposób.

33 W niniejszym przypadku postanowienie odsyłające przedstawia w sposób zwięzły, lecz dokładny właściwe krajowe ramy prawne, a także źródło i charakter sporu. Wynika z tego, że sąd krajowy w wystarczającym stopniu określił zarówno ramy faktyczne, jak i prawne, w odniesieniu do których sformułował swój wniosek o dokonanie wykładni prawa Unii, oraz że przedstawił Trybunałowi wszystkie informacje konieczne do umożliwienia mu udzielenia użytecznej odpowiedzi na zadane pytania (zob. wyrok z dnia 23 marca 2006 r., Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, pkt 19).

34 W tych okolicznościach wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie może zostać uznany za niedopuszczalny w całości.

Uwagi wprowadzające

35 W swoich uwagach AHTOP i Komisja podnoszą, odpowiednio, że rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie należy oceniać w świetle nie tylko dyrektywy 2000/31, lecz również dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/36/WE z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. 2005, L 255, s. 22) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/64/WE z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE (Dz.U. 2007, L 319, s. 1).

36 W tym względzie należy przypomnieć, że w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. W tym celu Trybunał może wywieść ze wszystkich informacji dostarczonych przez sąd krajowy, a w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, przepisy i zasady prawa Unii, które wymagają wykładni w kontekście przedmiotu postępowania głównego, w celu przeformułowania skierowanych do niego pytań i dokonania wykładni wszystkich przepisów prawa Unii potrzebnych sądom krajowym do tego, by mogły one wydać rozstrzygnięcie w przedłożonych im sporach, nawet jeśli przepisy te nie zostały wyraźnie wymienione w pytaniach prejudycjalnych (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Abcur, C-544/13 i C-545/13, EU:C:2015:481, pkt 33, 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Jednakże jedynie do sądu krajowego należy określenie przedmiotu pytań, które sąd ten zamierza skierować do Trybunału. W związku z tym, ponieważ sam wniosek nie wskazuje na potrzebę takiego przeformułowania, Trybunał nie może, na wniosek jednego z uczestników postępowania wymienionych w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, rozpatrywać pytań, które nie zostały mu przedstawione przez sąd krajowy. Jeśli, w miarę rozwoju postępowania, sąd krajowy uznałby za niezbędne uzyskanie dodatkowej wykładni prawa Unii, powinien zwrócić się z nowym wnioskiem do Trybunału (zob. podobnie wyrok z dnia 11 czerwca 2015 r., Berlington Hungary i in., C-98/14, EU:C:2015:386, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 W niniejszej sprawie, wobec braku jakiegokolwiek odniesienia do dyrektyw 2005/36 i 2007/64 w pytaniach prejudycjalnych lub jakiegokolwiek innego wyjaśnienia w postanowieniu odsyłającym, które mogłoby wskazać na potrzebę dokonania przez Trybunał wykładni tych dyrektyw w celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi, nie ma potrzeby, by Trybunał badał argumenty dotyczące tych dyrektyw, co doprowadziłoby go w istocie do zmiany przedmiotu zadanych mu pytań.

W przedmiocie pytania pierwszego

39 Za pomocą pytania pierwszego sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że usługę pośrednictwa, która polega na umożliwieniu, za wynagrodzeniem, nawiązania za pośrednictwem platformy elektronicznej kontaktu pomiędzy potencjalnymi najemcami a oferującymi usługę krótkoterminowego zakwaterowania wynajmującymi (będącymi bądź niebędącymi przedsiębiorcami), czemu towarzyszy świadczenie również szeregu usług dodatkowych, takich jak udostępnienie formularza określającego treść ich oferty, usługa fotograficzna, usługa w zakresie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej oraz gwarancja odszkodowania czy

narzędzie umożliwiające oszacowanie ceny najmu oraz usługi płatnicze towarzyszące świadczeniu usługi zakwaterowania, należy zakwalifikować jako „usługę społeczeństwa informacyjnego" objętą zakresem stosowania dyrektywy 2000/31.

40 Tytułem wstępu należy, po pierwsze, zauważyć, czego nie kwestionuje żadna ze stron oraz inni uczestnicy postępowania, że będąca przedmiotem postępowania głównego działalność w zakresie pośrednictwa jest objęta zakresem znaczeniowym pojęcia „usługi" w rozumieniu art. 56 TFUE i dyrektywy 2006/123.

41 Po drugie, należy jednak przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy nie ma ona zastosowania w przypadku kolizji między przepisami dyrektywy a przepisem innego aktu prawnego Unii regulującym specyficzne aspekty podejmowania i prowadzenia działalności usługowej w określonych dziedzinach lub w ramach określonych zawodów.

42 W konsekwencji w celu ustalenia, czy usługa taka jak będąca przedmiotem postępowania głównego jest, jak twierdzą AHTOP i rząd francuski, objęta zakresem stosowania dyrektywy 2006/123, czy też – zgodnie z twierdzeniem Airbnb, rządu czeskiego, rządu luksemburskiego oraz Komisji – zakresem stosowania dyrektywy 2000/31, należy ustalić, czy usługę taką należy zakwalifikować jako „usługę społeczeństwa informacyjnego" w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31.

43 W tym względzie, biorąc pod uwagę okres, w którym miały miejsce czyny objęte skargą AHTOP oraz stanowiące przedmiot postępowania karnego toczącego się przed sądem odsyłającym, definicja pojęcia „usługi społeczeństwa informacyjnego" w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 odsyła kolejno do art. 1 akapit pierwszy pkt 2 dyrektywy 98/34, a następnie, od dnia 7 października 2015 r., do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535. Jednak definicja ta nie została zmieniona przy okazji wejścia w życie dyrektywy 2015/1535 w życie w dniu 7 października 2015 r. Z tego powodu w niniejszym wyroku będą formułowane odesłania wyłącznie do niej.

44 Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535 pojęcie „usługi społeczeństwa informacyjnego" obejmuje „każdą usługę normalnie świadczoną za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług".

45 W badanej sprawie sąd odsyłający wskazuje, jak wskazano w pkt 18 niniejszego wyroku, że celem usługi będącej przedmiotem postępowania głównego jest umożliwienie nawiązania, za wynagrodzeniem, kontaktu pomiędzy potencjalnymi najemcami a oferującymi usługi krótkoterminowego zakwaterowania wynajmującymi (będącymi bądź niebędącymi przedsiębiorcami) w celu umożliwienia tym pierwszym zarezerwowania zakwaterowania.

46 Wynika z tego przede wszystkim, że usługa ta jest świadczona za wynagrodzeniem, nawet jeśli prowizja otrzymywana przez Airbnb Payments UK pochodzi wyłącznie od najemcy, a nie również od wynajmującego.

47 Następnie, skoro umożliwienie nawiązania kontaktu między wynajmującym a najemcą następuje za pomocą platformy elektronicznej bez jednoczesnej obecności z jednej strony podmiotu świadczącego usługę pośrednictwa i z drugiej strony wynajmującego lub najemcy, usługa ta stanowi usługę świadczoną na odległość i drogą elektroniczną. Na żadnym etapie procesu zawierania umów między Airbnb Ireland lub Airbnb Payments UK z jednej strony, a wynajmującym lub najemcą z drugiej strony strony nie kontaktują się bowiem ze sobą inaczej niż za pośrednictwem platformy elektronicznej o tej samej nazwie.

48 Wreszcie – dana usługa jest świadczona na indywidualne żądanie jej odbiorców, ponieważ zakłada ona zarówno umieszczenie ogłoszenia w Internecie przez wynajmującego, jak i indywidualne zapytanie najemcy zainteresowanego tym ogłoszeniem.

49 Usługa taka spełnia zatem cztery kumulatywne przesłanki, o których mowa w art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535, a zatem stanowi zasadniczo „usługę społeczeństwa informacyjnego" w rozumieniu dyrektywy 2000/31.

50 Jednakże, jak utrzymują strony i inni zainteresowani uczestnicy niniejszego postępowania, Trybunał orzekł, że o ile usługa pośrednictwa, która spełnia wszystkie te przesłanki, stanowi zasadniczo usługę odrębną od usługi późniejszej, do której się odnosi, i w związku z tym należy zakwalifikować ją jako „usługę społeczeństwa informacyjnego", nie jest tak, jeżeli okaże się, że ta usługa pośrednictwa stanowi integralną część złożonej usługi, której głównym elementem jest usługa objęta inną kwalifikacją prawną (zob. podobnie wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, pkt 40).

51 W badanej sprawie AHTOP twierdzi zasadniczo, że usługa świadczona przez Airbnb Ireland stanowi integralną część usługi złożonej, której głównym elementem jest usługa zakwaterowania. Podzielająca to zdanie Komisja uważa, że Airbnb Ireland nie tylko umożliwia nawiązanie kontaktu między dwiema stronami za pomocą platformy elektronicznej, ale również oferuje dodatkowe usługi charakterystyczne dla wykonywania działalność pośrednika w obrocie nieruchomościami.

52 Jednakże, chociaż usługa pośrednictwa świadczona przez Airbnb Ireland ma na celu umożliwienie wynajęcia miejsca zakwaterowania, co do czego jest bezsporne, iż jest to objęte zakresem dyrektywy 2006/123, charakter powiązań występujących między tymi usługami nie uzasadnia odrzucenia możliwości zakwalifikowania tej usługi pośrednictwa jako „usługi społeczeństwa informacyjnego", a w konsekwencji wyłączenia zastosowania wobec niej dyrektywy 2000/31.

53 Taką usługę pośrednictwa można mianowicie oddzielić od samej transakcji dotyczącej nieruchomości, ponieważ jej celem jest nie tyle natychmiastowe wykonanie usługi zakwaterowania, ile raczej zapewnienie narzędzia ułatwiającego zawieranie umów dotyczących przyszłych transakcji w oparciu o ustrukturyzowaną listy dostępnych obiektów noclegowych, dostępną na noszącej tę samą nazwę platformie elektronicznej i odpowiadającą kryteriom przyjętym przez osoby poszukujące krótkoterminowego zakwaterowania. To stworzenie takiej listy, korzystne zarówno dla gospodarzy posiadających miejsce zakwaterowania do wynajęcia, jak i osób poszukujących takiego zakwaterowania, stanowi istotną charakterystykę platformy elektronicznej zarządzanej przez Airbnb Ireland.

54 W tym względzie zestawianie ofert w zharmonizowanym formacie, wspierane przez narzędzia służące do wyszukiwania, lokalizowania i porównywania tych ofert, stanowi, ze względu na swoje znaczenie, usługę, której nie można uznać jedynie za usługę dodatkową w stosunku do usługi złożonej, objętej inną kwalifikacją prawną, a mianowicie usługi zakwaterowania.

55 Ponadto usługa taka jak ta świadczona przez Airbnb Ireland nie jest w żaden sposób niezbędna dla świadczenia usług zakwaterowania, tak z punktu widzenia najemców, jak i wynajmujących, ponieważ zarówno jedni, jak i drudzy dysponują wieloma innymi kanałami informacyjnymi; niektóre z nich funkcjonują od dłuższego czasu, takie jak agencje nieruchomości, ogłoszenia w formie papierowej lub elektronicznej, a nawet strony internetowe poświęcone wynajmowaniu nieruchomości. Sam fakt, że Airbnb Ireland bezpośrednio konkuruje z tymi ostatnimi kanałami, oferując swoim użytkownikom, zarówno najemcom, jak i wynajmującym, innowacyjną usługę opartą na specyfice działalności gospodarczej prowadzonej w środowisku społeczeństwa informacyjnego, nie pozwala wnioskować o jej niezbędności dla celów świadczenia usługi zakwaterowania.

56 Wreszcie ani z postanowienia odsyłającego, ani z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi nie wynika, by Airbnb Ireland ustalała kwotę czynszu żądaną przez wynajmujących korzystających z jej platformy lub ustalała granice owej kwoty. Poza tym udostępnia ona wynajmującym opcjonalne narzędzie umożliwiające oszacowanie ceny najmu w oparciu o średnie ceny rynkowe uzyskane z tej platformy, pozostawiając wyłączną odpowiedzialność za ustalanie wysokości czynszu wynajmującemu.

57 Wynika z tego, że usługa pośrednictwa taka jak usługa świadczona przez Airbnb Ireland nie może jako taka być uważana za integralną część usługi złożonej, której głównym elementem jest usługa zakwaterowania.

58 Żadna z innych usług wymienionych w pkt 19 niniejszego wyroku, rozpatrywanych czy to łącznie, czy oddzielnie, nie podważa tego stwierdzenia. Przeciwnie, usługi te mają charakter dodatkowy, ponieważ nie stanowią one dla najemców celu samego w sobie, lecz sposób korzystania z usług pośrednictwa świadczonych przez Airbnb Ireland lub oferowania usług zakwaterowania w najlepszy możliwy sposób (zob. analogicznie wyroki: z dnia 21 lutego 2008 r., Part Service, C-425/06, EU:C:2008:108, pkt 52; z dnia 10 listopada 2016 r., Baštová, C-432/15, EU:C:2016:855, pkt 71; z dnia 4 września 2019 r., KPC Herning, C-71/18, EU:C:2019:660, pkt 38).

59 Po pierwsze, oprócz działalności polegającej na umożliwieniu nawiązania kontaktu pomiędzy wynajmującymi i najemcami za pośrednictwem platformy elektronicznej o tej samej nazwie, Airbnb Ireland oferuje wynajmującym udostępnienie formularza określającego treść ich oferty, opcjonalną usługę fotograficzną nieruchomości przeznaczonej na wynajem i system, w którym wynajmujący i najemca mogą wystawić sobie nawzajem oceny, dostępny dla przyszłych wynajmujących i najemców.

60 Takie narzędzia są częścią logiki współdzielenia nieodłącznie związanej z platformami pośrednictwa, która pozwala z jednej strony poszukującym zakwaterowania na dokonanie w pełni świadomego wyboru pomiędzy ofertami zakwaterowania składanymi przez wynajmujących na platformie, a z drugiej strony wynajmującym – na bycie w pełni poinformowanym o tym, czy najemcy, z którymi mieliby zawrzeć umowę, są poważnymi kontrahentami.

61 Tak jest również jeżeli chodzi o zobowiązanie się przez Airbnb Payments UK, spółkę należącą do grupy Airbnb, do pobierania kwoty czynszu od najemców, a następnie przekazywanie jej wynajmującym, zgodnie z warunkami opisanymi w pkt 19 niniejszego wyroku.

62 Takie warunki dotyczące płatności, które są wspólne dla wielu platform elektronicznych, stanowią narzędzie zabezpieczające transakcje między wynajmującymi i najemcami, których sama obecność nie może zmienić samego charakteru usługi pośrednictwa, w szczególności w przypadku gdy takim warunkom dotyczącym płatności nie towarzyszą, bezpośrednio ani pośrednio, kontrole cen usług zakwaterowania, jak wskazano w pkt 56 niniejszego wyroku.

63 Wreszcie fakt, że Airbnb Ireland oferuje najemcom gwarancję odszkodowania oraz, jako opcję, ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, również nie zmienia kwalifikacji prawnej usługi pośrednictwa świadczonej przez taką platformę.

64 Nawet rozpatrywane łącznie świadczenia (opcjonalne lub nie) świadczone przez Airbnb Ireland i przywołane w pkt 59–63 do niniejszego wyroku nie pozwalają podważyć możliwości oddzielenia świadczonej przez tę spółkę usługi pośrednictwa i, w związku z tym, jej kwalifikacji jako „usługi społeczeństwa informacyjnego”, ponieważ zanegowanie tej możliwości spowodowałoby istotną zmianę charakterystycznych cech tej usługi. Paradoksalne byłoby również, gdyby tego rodzaju dodatkowe usługi, stanowiące wartość dodaną i świadczone przez platformę elektroniczną na rzecz jej klientów, w szczególności w celu odróżnienia się od konkurentów, mogły, przy braku dodatkowych elementów, prowadzić do zmiany charakteru, a w konsekwencji zmiany kwalifikacji prawnej działalności tych ostatnich, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 46 swojej opinii.

65 Ponadto, wbrew twierdzeniu AHTOP i rządu francuskiego, zasady funkcjonowania usługi pośrednictwa takiej jak usługa świadczona przez Airbnb Ireland nie mogą być porównywane z zasadami funkcjonowania usługi pośrednictwa, której dotyczyły wyroki z dnia 20 grudnia 2017 r., Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, pkt 39) i z dnia 10 kwietnia 2018 r., Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221, pkt 21).

66 Poza tym, że wyroki te zostały wydane w specyficznym kontekście miejskiego transportu pasażerskiego, do którego zastosowanie ma art. 58 ust. 1 TFUE, oraz że usługi świadczone przez Airbnb Ireland nie są porównywalne z usługami, których dotyczyły rzeczone wyroki, usługi dodatkowe, o których mowa w pkt 59–63 niniejszego wyroku nie pozwalają na wykazanie poziomu kontroli stwierdzonego przez Trybunał w przywołanych wyrokach.

67 Trybunał stwierdził w tym względzie, że Uber wywiera decydujący wpływ na warunki świadczenia usługi transportu przez niebędących kierowcami zawodowymi kierowców korzystających z aplikacji udostępnianej im przez to przedsiębiorstwo (wyroki: z dnia 20 grudnia 2017 r., Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, pkt 39; z dnia 10 kwietnia 2018 r., Uber France, C-320/16, EU:C:2018:221, pkt 21).

68 Jednakże elementy przywołane przez sąd odsyłający, o których mowa w pkt 19 niniejszego wyroku, nie pozwalają uznać, by Airbnb Ireland miała taki decydujący wpływ na warunki świadczenia usług zakwaterowania, do których odnosi się jej usługa pośrednictwa, ponieważ w szczególności, jak wskazano w pkt 56 i 62 niniejszego wyroku, Airbnb Ireland nie ustala bezpośrednio lub pośrednio ceny żądanych czynszów ani też nie dokonuje wyboru wynajmujących ani nieruchomości oferowanych do wynajęcia na jej platformie.

69 W świetle powyższego na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć, że art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31, który odsyła do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535, należy interpretować w ten sposób, że usługę pośrednictwa, która polega na umożliwieniu, za wynagrodzeniem, nawiązania za pośrednictwem platformy elektronicznej kontaktu pomiędzy potencjalnymi najemcami a oferującymi usługę krótkoterminowego zakwaterowania wynajmującymi (będącymi bądź niebędącymi przedsiębiorcami), czemu towarzyszy świadczenie również szeregu usług dodatkowych w stosunku do tej usługi pośrednictwa, należy zakwalifikować jako „usługę społeczeństwa informacyjnego" objętą zakresem stosowania dyrektywy 2000/31.

W przedmiocie pytania drugiego

W przedmiocie właściwości

70 Rząd francuski podnosi, że Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie, ponieważ sąd krajowy zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy działalność Airbnb Ireland należy do przedmiotowego zakres stosowania ustawy Hogueta, a zatem z wnioskiem o dokonanie wykładni prawa francuskiego.

71 Z brzmienia pytania drugiego wynika jednakże, że sąd odsyłający nie zwraca się do Trybunału z pytaniem, czy ustawa Hogueta ma zastosowanie do działalności Airbnb Ireland, lecz czy ustawa ta, którą sąd ów uważa za ograniczającą swobodę świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego, może być wobec niej skutecznie powoływana.

72 Pytanie takie, ściśle związane z przyznaną państwom członkowskim w art. 3 ust. 4 lit. a) dyrektywy 2000/31 możliwością podjęcia środków mających na celu odstąpienie od zasady swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego oraz z przewidzianym w art. 3 ust. 4 lit. b) tej dyrektywy obowiązkiem powiadamiania Komisji i zainteresowanego państwa członkowskiego o środkach naruszających tę zasadę, stanowi pytanie dotyczące wykładni prawa Unii.

73 Nie ma wobec tego wątpliwości, że Trybunał jest właściwy do rozstrzygnięcia tej kwestii.

W przedmiocie dopuszczalności

74 Tytułem żądania ewentualnego rząd francuski podnosi, że jeżeli sąd odsyłający ustali, że działalność AIRBNB Ireland nie jest objęta przedmiotowym zakresem stosowania ustawy Hogueta, to jego drugie pytanie nie wskazuje powodów powzięcia przez niego wątpliwości w kwestii wykładni dyrektywy 2000/31 i nie wskazuje związku, jaki sąd ten dostrzega między tą dyrektywą a ustawą Hogueta. Jego zdaniem pytanie drugie nie spełnia zatem wymogów ustanowionych w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem i w związku z tym jest niedopuszczalne.

75 W tym względzie, jak wyjaśniono w pkt 30 niniejszego wyroku, z drugiego pytania prejudycjalnego wynika, że zdaniem sądu odsyłającego usługa pośrednictwa świadczona przez Airbnb Ireland za pomocą platformy elektronicznej o tej samej nazwie jest objęta przedmiotowym zakresem stosowania rzeczonej ustawy.

76 Ponadto, zwracając uwagę na charakter tej ustawy ograniczający usługi takie jak usługi pośrednictwa będące przedmiotem postępowania głównego oraz na uznaną w art. 1 i 3 dyrektywy 2000/31 zasadę swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego i wskazując jednocześnie na trudności w wykładni tej dyrektywy w odniesieniu do możliwości powoływania się na przepisy krajowe, takie jak ustawa Hogueta, wobec Airbnbn Ireland, sąd odsyłający spełnia minimalne wymogi ustanowione w art. 94 regulaminu postępowania.

77 W tej sytuacji pytanie drugie jest dopuszczalne.

Co do istoty

78 Za pomocą pytania drugiego sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy uregulowanie będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym może być skutecznie powoływane wobec Airbnb Ireland.

79 Pytanie to jest następstwem sformułowanego przez Airbnb Ireland argumentu dotyczącego niezgodności przepisów ustawy Hogueta będących przedmiotem sporu w postępowaniu głównym z dyrektywą 2000/31, a w szczególności niespełnienia przez Republikę Francuską przesłanek przewidzianych w art. 3 ust. 4 tej dyrektywy, pozwalających państwom członkowskim na przyjęcie środków ograniczających swobodny przepływ usług społeczeństwa informacyjnego.

80 Pytanie drugie należy zatem rozumieć w ten sposób, że sprowadza się ono do wątpliwości, czy art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że jednostka może w ramach postępowania karnego obejmującego powództwo adhezyjne sprzeciwić się stosowaniu wobec niej przepisów państwa członkowskiego ograniczających swobodny przepływ świadczonej przez nią z innego państwa członkowskiego usługi społeczeństwa informacyjnego, jeżeli nie spełniają one wszystkich przesłanek przewidzianych w odnośnym przepisie dyrektywy.

81 Tytułem wstępu należy zauważyć, że jak wskazuje sąd odsyłający, przepisy będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym ograniczają swobodny przepływ usług społeczeństwa informacyjnego.

82 Po pierwsze bowiem, wymogi sformułowane w ustawie Hogueta i przywołane przez sąd odsyłający, a mianowicie zasadniczo obowiązek posiadania licencji zawodowej, dotyczą podejmowania działalności usługowej umożliwiającej nawiązywanie kontaktu pomiędzy gospodarzami dysponującymi miejscami zakwaterowania i osobami poszukujących takiego zakwaterowania w rozumieniu art. 2 lit. h) ppkt (i) dyrektywy 2000/31 i nie należą do żadnej z kategorii wyłączonych zgodnie z art. 2 lit. h) ppkt (ii) tej dyrektywy. Po drugie, znajdują one zastosowanie w szczególności do usługodawców mających siedzibę w państwach członkowskich innych niż Republika Francuska, utrudniając im w ten sposób świadczenie usług we Francji.

83 Zgodnie z art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31 państwa członkowskie mogą podejmować środki mające na celu odstąpienie od zasady swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego w odniesieniu do wchodzącej w zakres koordynowanej dziedziny danej usługi społeczeństwa informacyjnego pod warunkiem spełnienia dwóch kumulatywnych warunków.

84 Po pierwsze, zgodnie z art. 3 ust. 4 lit. a) dyrektywy 2000/31 dany środek ograniczający musi być konieczny w celu zagwarantowania porządku publicznego, ochrony zdrowia publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub ochrony konsumentów, musi być podjęty w odniesieniu do usługi społeczeństwa informacyjnego, która skutecznie narusza te cele lub faktycznie i poważne grozi ich naruszeniem, a także musi być do tych celów proporcjonalny.

85 Po drugie, zgodnie z art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie tej dyrektywy, dane państwo członkowskie musi przed podjęciem takich środków oraz bez uszczerbku dla postępowania sądowego, łącznie ze wstępną procedurą sądową oraz czynnościami przeprowadzonymi w postępowaniu przygotowawczym, powiadomić Komisję i państwo członkowskie, na którego terytorium dany usługodawca ma siedzibę, o swoim zamiarze podjęcia środków ograniczających.

86 W odniesieniu do tego drugiego warunku rząd francuski nie kwestionuje faktu, iż ustawa Hogueta nie została notyfikowana przez Republikę Francuską Komisji ani państwu członkowskiemu, na którego terytorium ma siedzibę Airbnb Ireland, a mianowicie Irlandii.

87 W tym względzie należy na wstępie zauważyć, że fakt, iż ustawa ta obowiązywała przed wejściem w życie dyrektywy 2000/31, nie może skutkować zwolnieniem Republiki Francuskiej z obowiązku notyfikacji. Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 118 swojej opinii, prawodawca unijny nie przewidział odstępstwa pozwalającego państwom członkowskim na utrzymanie środków przyjętych przed wejściem w życie tej dyrektywy, które mogłyby ograniczyć swobodę świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego bez spełnienia warunków określonych w tym celu w rzeczonej dyrektywie 2000/31.

88 Należy zatem ustalić, czy niedopełnienie przez państwo członkowskie obowiązku uprzedniego powiadomienia o środkach ograniczających swobodę świadczenia pochodzących z innego państwa członkowskiego usług społeczeństwa informacyjnego, o którym mowa w art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31, powoduje, iż odnośne uregulowania nie mogą być skutecznie powoływane wobec jednostek, podobnie jak w przypadku niewywiązania się przez państwo członkowskie ze spoczywającego na nim obowiązku uprzedniego przekazania przepisów technicznych, o których mowa w art. 5 ust. 1 dyrektywy 2015/1535 (zob. podobnie wyrok z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 54).

89 W tym względzie należy, po pierwsze, zauważyć, że art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 nakłada na państwa członkowskie konkretny obowiązek uprzedniego powiadomienia Komisji i państwa członkowskiego, na którego terytorium dany usługodawca ma siedzibę, o zamiarze podjęcia środka ograniczającego swobodny przepływ danej usługi społeczeństwa informacyjnego.

90 Z punktu widzenia jego treści obowiązek przewidziany w tym przepisie jest zatem wystarczająco jasny, precyzyjny i bezwarunkowy, aby mógł być uznany za mający bezpośredni skutek, a zatem być powoływany przez jednostki przed sądami krajowymi (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 44).

91 Po drugie, bezsporne jest, co wynika z art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/31 w związku z jej motywem 8, że celem owej dyrektywy jest zapewnienie swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego między państwami członkowskimi. Cel ten jest realizowany za pomocą mechanizmu kontroli środków, które mogą powodować jego naruszenie, umożliwiającego zarówno Komisji, jak i państwu

członkowskiemu, na którego terytorium usługodawca świadczący daną usługę społeczeństwa informacyjnego ma swoją siedzibę, czuwanie nad tym, by środki te były niezbędne dla zaspokojenia nadrzędnych względów interesu publicznego.

92 Ponadto, co wynika z art. 3 ust. 6 wspomnianej dyrektywy, na Komisji, która jest odpowiedzialna za jak najszybsze zbadanie zgodności zgłoszonych środków z prawem Unii, spoczywa obowiązek, by w przypadku stwierdzenia, że planowane środki są niezgodne z prawem Unii, zwróciła się do danego państwa członkowskiego o wstrzymanie się od podejmowania takich środków względnie o pilne zakończenie ich stosowania. Procedura ta umożliwia zatem Komisji uniknięcie przyjęcia lub przynajmniej utrzymania barier handlowych sprzecznych z TFUE, w szczególności poprzez zaproponowanie zmian w odnośnych środkach krajowych (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 41).

93 Wprawdzie, jak wskazuje w szczególności rząd hiszpański i jak wynika z art. 3 ust. 6 dyrektywy 2000/31, art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie tej dyrektywy nie przewiduje formalnie, w przeciwieństwie do art. 5 ust. 1 dyrektywy 2015/1535, obowiązku standstill ciążącego na państwie członkowskim zamierzającym przyjąć środek ograniczający swobodę świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego. Jednakże, jak zauważono w pkt 89 niniejszego wyroku, z wyjątkiem należycie uzasadnionych pilnych przypadków dane państwo członkowskie musi uprzednio powiadomić o zamiarze przyjęcia takiego środka Komisję i państwo członkowskie, na którego terytorium dany usługodawca ma siedzibę.

94 W świetle stwierdzeń zawartych w pkt 89–92 niniejszego wyroku obowiązek uprzedniej notyfikacji ustanowiony przez art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 nie stanowi zwykłego obowiązku informacyjnego porównywalnego z obowiązkiem spornym w sprawie, która doprowadziła do wydania wyroku z dnia 13 lipca 1989 r., Enichem Base i in. (380/87, EU:C:1989:318, pkt 19–24), lecz istotny wymóg proceduralny, uzasadniający bezskuteczność wobec jednostek nienotyfikowanego środka ograniczającego swobodny przepływie usług społeczeństwa informacyjnego (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 49, 50).

95 Po trzecie, przeniesienie do dyrektywy 2000/31 rozwiązania przyjętego przez Trybunał w wyroku z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172), w odniesieniu do dyrektywy 2015/1535 jest tym bardziej uzasadnione, że jak słusznie zauważyła Komisja na rozprawie, obowiązek notyfikacyjny przewidziany w art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 nie ma na celu – jak środek sporny w postępowaniu w którym zapadł wspomniany wyrok – zapobieżenia przyjęciu przez państwo członkowskie środków wchodzących w zakres jego kompetencji i mogących mieć wpływ na swobodę świadczenia usług, ale zapobieżenie naruszaniu przez państwo członkowskie zasadniczych kompetencji państwa członkowskiego, w którym usługodawca świadczący daną usługę społeczeństwa informacyjnego ma siedzibę.

96 Z powyższego wynika, że niewywiązanie się przez państwo członkowskie z przewidzianego w art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 obowiązku notyfikacji środka ograniczającego swobodny przepływ usługi społeczeństwa informacyjnego świadczonej przez podmiot gospodarczy mający siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego prowadzi do bezskuteczności tego środka wobec jednostek (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 54).

97 W tym względzie należy również podkreślić, że tak jak w przypadku przepisów technicznych, które nie zostały przekazane przez państwo członkowskie zgodnie z art. 5 ust. 1 dyrektywy 2015/1535, na bezskuteczność niezgłoszonego środka ograniczającego swobodę świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego można powoływać się nie tylko w postępowaniu karnym (zob. analogicznie wyrok z dnia 4 lutego 2016 r., Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, pkt 84), ale również w sporze między jednostkami (zob. analogicznie wyrok z dnia 27 października 2016 r., James Elliott Construction, C-613/14, EU:C:2016:821, pkt 64 i przytoczone tam orzecznictwo).

98 W konsekwencji w postępowaniu takim jak postępowanie główne, w ramach którego w postępowaniu przed sądem karnym jednostka dochodzi od innej jednostki naprawienia szkody wynikającej z popełnienia ściganego przestępstwa, uchybienie przez państwo członkowskie ciążącemu na nim na mocy art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 obowiązkowi powiadomienia o ustanowieniu takiego przestępstwa powoduje bezskuteczność ustanawiającego je przepisu krajowego wobec ściganej jednostki i pozwala jej powoływać się na niewywiązanie się przez owo państwo z rzeczonego obowiązku nie tylko w ramach toczącego się przeciwko jednostce postępowania karnego, lecz również w ramach adhezyjnego powództwa odszkodowawczego wytoczonego przeciwko niej przez inną poszkodowaną jednostkę.

99 Z uwagi na brak dokonania przez Republikę Francuską notyfikacji ustawy Hogueta oraz łączny charakter przypomnianych w pkt 84 i 85 niniejszego wyroku przesłanek, o których mowa w art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31, należy uznać, że ustawa ta nie może w żadnym wypadku być stosowana wobec jednostki znajdującej się w sytuacji takiej jak Airbnb Ireland w postępowaniu głównym, niezależnie od tego, czy ustawa ta spełnia pozostałe przesłanki przewidziane w tym przepisie.

100 W świetle powyższego na pytanie drugie trzeba odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że jednostka może w ramach postępowania karnego obejmującego powództwo adhezyjne sprzeciwić się stosowaniu wobec niej przepisów państwa członkowskiego ograniczających swobodny przepływ świadczonej przez nią z innego państwa członkowskiego usługi społeczeństwa informacyjnego, jeżeli wspomniane przepisy nie zostały notyfikowane zgodnie z przywołanym przepisem dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

101 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym), który odsyła do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1535 z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, należy interpretować w ten sposób, że usługę pośrednictwa, która polega na umożliwieniu, za wynagrodzeniem, nawiązania za pośrednictwem platformy elektronicznej kontaktu pomiędzy potencjalnymi najemcami a oferującymi usługę krótkoterminowego zakwaterowania wynajmującymi (będącymi bądź niebędącymi przedsiębiorcami), czemu towarzyszy świadczenie również szeregu usług dodatkowych w stosunku do tej usługi pośrednictwa, należy zakwalifikować jako „usługę społeczeństwa informacyjnego” objętą zakresem stosowania dyrektywy 2000/31.**

2) **Artykuł 3 ust. 4 lit. b) tiret drugie dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że jednostka może w ramach postępowania karnego obejmującego powództwo adhezyjne sprzeciwić się stosowaniu wobec niej przepisów państwa członkowskiego ograniczających swobodny przepływ świadczonej przez nią z innego państwa członkowskiego usługi społeczeństwa informacyjnego, jeżeli wspomniane przepisy nie zostały notyfikowane zgodnie z przywołanym przepisem dyrektywy.**

Podpisy